

- ¹⁸ Gyenis 1941. 226.
¹⁹ Gyenis 1941. 228.
²⁰ Gyenis 1941. 232.
²¹ Gyenis 1941. 235.
²² Kubassek 2008. 337–338.
²³ IVÁNCSEK LAJOS: *100 éve született Széchenyi Zsigmond*. Budapest, 1998, AMICUS Kiadó. 11–12.
²⁴ Kubassek 2008. 338–339.
²⁵ TÓTH JÓZSEF–TRÓCSÁNYI ANDRÁS: *A magyarság kulturális földrajza* II. Pécs, 2001, Pro Pannónia Kiadó Alapítvány. (A továbbiakban: Tóth–Trócsányi 2001.)315.
²⁶ TÓTH JÓZSEF–TRÓCSÁNYI ANDRÁS: *A magyarság kulturális földrajza* I. Pécs, 1997, Pro Pannónia Kiadó Alapítvány. 196.
²⁷ Tóth–Trócsányi 2001. 332.

SARUNGI EMŐKE

Tradíció és jelen

A Tingatinga festészet rövid története és bemutatkozása Magyarországon

Prológ

Sokféle kapaszkodás létezik: felszíni, erős, indás, mély és lágy, olyan is, amely életet menthet és olyan is, amely egyszerűen csak megtart. Megtart egy helyzetben, egy kapcsolatban vagy megtart a létezésben egy életen át.

Sokféle gyökérrel kapaszkodok jómagam is, sokféle indával kötődök. Ezek fajtája és erőssége bár folyamatosan változott az életem során: volt pár erős, mély, megtartó – ezek között voltak az afrikai kötődéseim, amelyek mégis sok éven át láthatatlanok és érzékelhetetlenek voltak számomra. Bár tudtam a történetet és sok szereplőt ismertem és mélyen szerettem is, de élővé akkor vált mindez, amikor a kultúrához közel mentem, megfogtam és megszagoltam. Olvastam és beszélgettem róla, elérhető közelségbe hoztam és hozták mások is a számomra.

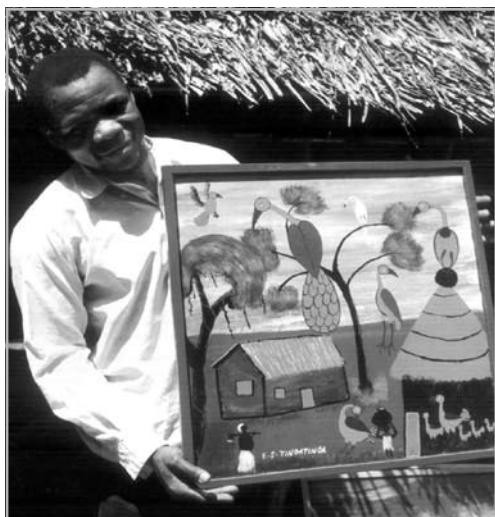
2004 nyarán voltam másodszor Tanzániában, 19 év után az ott élő családomnál, két gyermekemmel és valódi, megérlelt nyitottsággal. Akkor töltöttem hosszabb időt a tingatinga festők központjában, művészeti galériákban, ahol az afrikai képzőművészethez kapcsolódó könyveket, művészeti albumokat is vásároltam. A tingatinga festmények és festők között azonban történt velem valami, ami azóta is ismétlődik újra meg újra, amikor ott járok vagy a képekben mélyedek el. Valami, ami egy komplex szellemi – érzelmi – fizikai érzet, talán egyszerre hasonlít az örömhöz és a kíváncsisághoz, az elmélyült szemlélődéshez és a pattanásig feszült koncentrációhoz, mindeközben azt érezve, hogy az idő kitágul és ugyanakkor rettenetesen szűk: már mennem kell. Mintha olvastam volna a képeket mohón, telhetetlenül és ez történt ettől kezdve itthon is velem a tingatinga albumon keresztül. Olvastam belőlük jelent

és múltat, tradicionális szertartást és a természetet, családot és madarakat, démonokat és örömteli táncot, szenvedélyt. Találkoztam az utazásom alatt a kultúra sok aspektusával, a családnak és a törzsiünk történetével, de folyamatosan jelen idejűvé számomra a tingatinga képek történetei tették mindezt. Elérhetővé bármikor, több ezer kilométeren és több száz éven átívelve. Az utazást és az első élményt követően két év múlva megszületett bennem egy hajnalon az ötlet és a vágy: megosztani másokkal ezt az elmondhatatlan folyamatot, hiszen Magyarországon még nem volt kiállítás a stílus képviselőitől. Ezt követte egy hosszú folyamat, kutatómunka, kapcsolatok keresése és összetett cselekvések sorozata, ebből született meg az első magyarországi kiállítás 2008 márciusában a szegedi REOK Palotában. Megtörtént a csoda: valóra vált egy álom és innentől már sokféle folyamat egyszerűen csak megtörtént velem, a képekkel és a festőkkel, akiket a lehető legtöbbször tájékoztatok arról, hogy milyen örömmel, tisztelettel fogadják az alkotásaikat. A közönség tagjai közül volt, aki felélenkült, nevetgált – míg mások elcsendesedtek és ebben a csendben szemlélték végül egyetlen képet zárásig. Sokféle hatást és reakciót váltottak ki a kiállítások, de néhány közös pont mindig felbukkan: feltöltik energiával a szemlélőt, sokféle módon közvetítik a jelen és a múlt komplex üzenetét a kultúráról, egyszerre van benne a játékosan egyszerű és a szinte ősi módon kollektív tudattartalmak felé mutató mélység. Számomra egy fontos közvetítő, kapaszkodó és egyfajta egyszerű öröm: ide tudom a segítségükkel varázsolni az anyaföldemre az apaföldem egy darabját. Mindez az öröm pedig megsokszorozódik, amikor megoszthatóvá válik számomra egy-egy megvalósuló kiállításon keresztül.

Az alapító: Edward Saidi Tingatinga

Edward Saidi Tingatinga Tanzánia mozambiki határhoz közel eső Namochelia nevű faluban született 1932-ben a mmakua törzs tagjaként. Szegény földműves család négy gyer-

Tanzánia egyike a három kelet-afrikai országnak Kenya és Uganda mellett. Területe 945 000 km², 40 millió lakosa van (2008), az átlagos népességnövekedési ráta 2,8%. Tanzániában 120 törzs található, legtöbbször Bantu eredetű. Az ország két szövetségi állama egykor brit mandátumterület volt: Tanganyika 1961-ben nyerte el függetlenségét és 1964-ben egyesült Zanzibárral. Neve is erre utal: Tan + Zan + a latinos ia-képző. Tanzániában közel 120 nyelvet használnak. A lakosság 90%-a a bantu nyelvek valamelyikét beszéli. A legelterjedtebb a szuahéli nyelv. A lakosság 36%-a keresztény, 35%-a muszlim. Hivatalos nyelve a szuahéli (swahili) és az angol. Fővárosa Dodoma, legnagyobb városa Dar es Salaam, államformája köztársaság. Tanzánia változatos földrajzi jellemzői változatos éghajlati feltételekkel párosulnak. A fennsíkokra a trópusi éghajlat jellemző, sok részén elég hűvösök az éjszakák. Az Indiai-óceán partszakaszán forró, párás, trópusi klíma uralkodik, amelyet némiképp enyhít a tenger közelsége. Az ország északkeleti hegyi lankáin azonban szinte egész évben mérsékelt éghajlat jellemző. A március és a május közötti hosszú esős időszakban érdemes elkerülni Tanzániát. Egy másik, rövidebb esős időszak november és január közé esik. Sehol máshol a Földön nem látható ennyi gnú, zebra és antilop, mint ebben az országban, és a Tanzániára jellemző síkságok megkönnyítik a vadvilág szemlélését. Elefánt-, bölény-, víziló- és csimpánz állományai is világviszonylatban kiemelkedő.

1. KÉP: EDWARD SAIDI TINGATINGA (1932-1972)

nyos kézműves technikát. Már ekkor kitűnt kreativitása.

Az 1968-as év különösen fontos volt alkotómunkája szempontjából, ekkor festette meg először ecsettel és egy könnyen beszerezhető olajfestékkel, biciklizománcsal 60×60 cm-es farost lemezekre képeit. Állatokat, díszítőmotívumokat és a hétköznapi élet jeleneteit vagy egyéb, embereket ábrázoló szimbolikus jeleneteket választott témául. Ugyanebben az évben csatlakozott a Makonde törzs tradicionális táncsoportjához, ahol kiváló xilofon játékos lett. Feleségével, Agatha Matakaval 1970-ben házasodtak hivatalosan össze, 1972-ben állást kapott a Muhimbili Orvosi Központban Dar es Salaamban. Ezalatt továbbra is festett a Msasani városrészben lévő otthonában, ahol egyetlen szobában élt családjával. A város egy másik felén, az Oysterbay területén árulta képeit, felváltva feleségével és unokaöccsével Omari Amondeval. (Amonde a ma élő és alkotó legidősebb az első generációs tingatinga művészek között.) Egy szép napon ismeretlen turista vásárolt tőle, majd bemutatta őt a Nemzeti Művészeti Tanács tagjainak, akik komolyan érdeklődni kezdtek Tingatinga képei iránt. Mindannyian egyetértettek abban, hogy a művésztől további festményeket kell rendelniük. Mivel úgy tűnt, hogy stabilizálódhat egzisztenciális helyzete, feladta állandó munkáját, hogy teljesen a festészetnek élhessen. Tingatinga sok rokonát vette fel tanulóknak, akik eleinte csak a hátteret vagy egyes motívumokat tettek a keze alá. Ő azonban újra és újra bátorította őket, hogy fessék meg saját képeiket. A tehetségén kívül ismert volt nyitottságáról, szívéllyességéről is. A tanuló rokonok között volt: Ajaba Abdalah Mitalia, Adeusi Mandu, January Linda (feleségének unokahúga), Caspar Tedo és Simon Mpata (féltestvére) is. Így emlékszik rá egy ma is élő alkotótársa, Saidi Chilamboni: „Tingatinga mindig jó hangulatban volt. Soha nem láttam harcolni vagy bárkit kihasználni. Folyton tarimbázott (afrikai fa xilofon) vagy festett. A művészet volt az élete.”

Berit Sahlström írása alapján, korábbi forrásokra hivatkozva (Mia Terént, Meret Teisen) Tingatinga egy skandináv kezdeményezésen keresztül tudta először kiállítani festményeit a főváros múzeumában, ahol elsőként fogadták el az autodidakta festő munkáit. Rövid, újító és intenzív alkotási periódus után, 1972-ben halt meg tragikus körülmények között.

Egy este hazafelé tartottak, amikor eltalálta egy eltévedt rendőri puskagolyó. A kórházba vezető úton halt meg. Dar es Salaamban a Msasani Mikoroshi temetőben hantolták el. Negyvenéves korában hunyt el, feleségét és két gyermeket, Daudit és Maritinát hagyva maga mögött. Agatha 1995-ben halt meg, Maritina férjhez ment, és Dar es Salaamban él. Daudi aktív tagja a Tingatinga Művészeti Szövetségnek (Tingatinga Arts Cooperative Society). Tingatinga négy év alatt alkotta meg azt az örökséget, amely a mai kortárs tanzániai – a tradicionális gyökerekből származó – művészeti stílusok közül az egyik legkiemelkedőbb.

A tingatinga festészet néhány jellemzője

A tingatinga festészet gyökerei egészen a kelet-afrikai partvidék vizuális világáig nyúlnak vissza, ahol a szuahéli kultúra ősi hagyományai ma is fellelhetők.¹ Ebben a kultúrában élt és alkotott Edward Saidi Tingatinga (1936–1972), a stílus megteremtője. Tanzánia területén 120 törzs él harmóniában és békés együttműködésben, amelyre büszke az ország, és amely békét a kultúra sokszínűsége sok más módon is magában hordja. Vallások, tradíciók és hétköznapi szokások sokféleségében született meg és fejlődik tovább ma is a tingatinga festészet sajátos világa.

Bár a névadó, alapító főleg az öt nagy afrikai állat egy motívumos ábrázolását választotta, követői továbbvitték a stílust a díszítőművészet irányába, kitöltve a felületet, amennyire csak lehetséges. A szuahéli hagyományok követőiként az állatfigurák teljesen betöltik a teret, esetleg két vagy több állatot ábrázolnak egymásba fonódva, mintha kalligrafikus betűk lennének egy skandináv textil mintáján, vagy még inkább művészien rajzolt jelek a Korán egy verséből.

A szuahéli kultúra dekoratív indái és formái által kitöltik a felületet, amelyben soha nem marad üres rész. Megjelenik ez a motívumvilág sokféle módon: csodálatos archaikus középkori fa ajtókon, amelyeket Zanzibár kereskedő városaiiban találunk, az afrikai kitengék és kangák textiljeinek modern nyomott mintáiban is. (A kitenge és a kanga színes textiltől készült nagy alakú 'ruházat', amelyet Afrika számos országában sokféle módon használnak az öltözködésben, a gyerekhordásban, a lakások díszítésében egyaránt.) A gazdag, síkfelületen történő dekorációk többek között fellelhetők a 70-es évek függetlenségi mozgalmai által használt röpiratok illusztrációiban is, amelyet a mozambiki menekültek készítettek Tanzániában.

A „horror vacui”² jelensége számos dél- és kelet-afrikai kortárs művész alkotásaiban megtalálható: a mozambiki Malangatana, a dél-afrikai Helen Sebidi, és a szintén mozambiki festő Maukeu és Idassé esetében is. Fiatalkorú művészek és kézművesek, a mozambiki és tanzániai Makonde³ szobrászok és a tingatinga festők művészi világát és alkotói identitását is meghatározza ez a jelenség.

A díszítőművészet és a térkitöltés fenti módján kívül a sokszínű hétköznapi élet megjelenítése egy másik fontos téma. Már a korai tingatinga festők is közöltek és közvetítettek hagyományokat, mítoszokat és időnként kifejezetten társadalmi és szociális problémák megjelenítésétől sem riadtak vissza. Gyakran látható képeiken – Kelet-Afrikára jellemzően – az európai, amerikai és az afrikai kultúra világának egymásra hatása, a jelenre vonatkozóan pedig az egyes társadalmi problémák megjelenítésében a probléma gyökerét tárják fel az alkotásokon keresztül. Kiemelendő a történeti képekben az afrikai múlt és jelen ellentmondásosságának egyértelmű felvállalása.

Megjelenik a témákban az ősök tisztelete, amely az afrikai kultúrában meghatározó jelenség, ezeknek a történeti képeknek Damian Boniface Msagula volt a mestere Tingatinga kortársaként. Az ő nevéhez fűződik a „people in village” („emberek a faluban”) témájú képek megjelenése, hozzátevé, hogy Msagula olyan lelkes rajongója volt az ’ujamaa’ (összetartozás – szuahéli kifejezés) mozgalomnak a 60-as években, hogy az általa alapított két ujamaa falu ma is élő, működő közösség. Ez a mozgalom Julius Nyerere tanzániai elnök által elindított folyamatként vált ismertté ugyan, amely a falvakban a mezőgazdaság szocialista módon történő kollektivizálására vonatkozott. Ugyanakkor Nyerere és követői, valamint maga Msagula is az alkotásain keresztül azt a gondolatot közvetítették, hogy az ’ujamaa’ mindig is létezett a falvakban, a törzsek családjainak összefogásában, a munka megosztásában és javak felosztásában egyaránt.

A kortárs tanzániai festők közül azok, akik nem autodidaktaként, hanem akadémikus festőként fejtették ki tevékenységüket, szintén átélnek egy igazán fontos különbséget a nyugati akadémikus művészeti irányzatok és az afrikai közösségi szelleműnek mondható alkotói világ közt. Kiure Msangi (1932–) Amerikában ma is élő és alkotó tanzániai kortárs művész is megjegyezte: „a nyugati akadémiai sajátos nézőpontból tekintenek az emberiségre... bárcsak lejjebb engednék a védő falaikat, amikor másokat tanítanak, és igazán egynek éreznék magukat velük...elkezdhetnék megérteni, hogy miért gondolkoznak és éreznek úgy az emberek, ahogy ezt teszik és azután mindazt a melegséget megértenék, amit egy afrikai megérthet...”. (Kennedy, 1992).

A Tingatinga Festők Szövetségének épületében az alkotók egy közös alkotótérben dolgoznak, átélve és megalkotva ezzel a Msangi által leírt egységet. A közösségi épület svájci támogatással azon a helyen épült, ahol tingatinga és társai egy baobab fa árnyékában alkottak minden nap, elindítva ezzel azt a festőiskolát, ahol a mester-tanítványi kapcsolat folytonossága azóta is szinte megszakítás nélküli.

Ibos Éva művészettörténész is kiemeli a tingatinga festészet közösségi irányultságát jellemzőit az első magyarországi tingatinga kiállítás kapcsán megjelent cikkében:

„A tingatinga-festők ma ugyanúgy dolgoznak, mint a mester életében, ülnek körben a földön, s alakítják a motívumot. Ha egyikőjük a madár szárnyát szétnyitja, akkor ezt lassan átveszik a többiek is, így változik, s újul meg a tingatinga. Az egyéni gesztus soha nem uralkodik, mert szinte abban a pillanatban fel is oldódik a közösségi munkában – szokatlan attitűd ez az individuumot pártoló nyugati világban.” (Ibos, 2008).

Az irányzat főbb témái és képviselői

Az irányzaton belül tehát megkülönböztethetők a „big five and animals”²⁴ (‘az öt nagy’ és az állatok), a „people in village”²⁵ (‘emberek a faluban’), a „shetani”²⁶ és a „historical”²⁷ (‘történelmi’) képek. Az első kategóriában a stílusalapító járt az élen, az egyszerűség, naivitás természet közelségével. A falusi élet és a történelmi képek nagy ábrázolója Charinda, aki ma is egy az aktívan alkotó ’nagy öregek’ közül. A shetani képek világában Charinda mellett megemlíthető George Lilanga és fiai, akinek képi világa egyedülállóan a szobrászatában is megjelent.

A természet ábrázolásának letisztult, egyedi stílusa jellemzi az alkotók közül Amondét, Mkurát, Mimust és Abdallah Chilambonit, akik mindannyian a TINGATINGA Arts Cooperative Society művészei. Képeikben a hagyományörzés mellett megismételhetetlen ritmust és látásmódot alkottak meg, lehetlenné téve a hamisítók munkáját. Mindannyian valódi alkotóművészek, akiknek kreatív munkássága nemcsak hazájukban, hanem nemzetközileg is ismert, elismert. Fontos elkülöníteni és felkutatni az irányzat azon alkotóit, akik a ’tourist art’ (turista művészet) kategóriától elhatárolódva nem elsősorban a piaci igények szerint, hanem önkifejezésük és alkotói szabadságuk megőrzésével festenek. A magyarországi eddigi tingatinga kiállítások válogatása ezen törekvés mellett a szövetségen kívüli olyan fiatal, kevésbé jegyzett vagy ismeretlen alkotók munkáit is bemutatja, akik az újítkedv mellett az irányzat ismertetőjegyeit megőrizve kísérleteznek.

Fontos sajátossága az irányzatnak, hogy az alapító által alkalmazott technikát viszik tovább a tanítványok generációi: a tingatinga képek biciklifestéssel készülnek vászonra. Ez az anyag jó választás, ha egyszerre szeretnénk tiszta, vibráló színekkel éles kontrasztokat és árnyalatokat is megjeleníteni a felületen. Nem szárad túl gyorsan, így a művész először a háttérrel festi, majd hagyja megszáradni és ezután a végső, fő motívumok rétegeit viszi fel sorra. A háttér előfestése és száradása, valamint a biciklifesték sűrű anyaga eredményezik együtt a technika jellegzetességét – kontrasztok és egyértelműen határolt sínelemek teszik egyszerűen értelmezhetővé. Vannak közös jellegzetességek a kortárs afrikai művészetben, amelyek megfigyelhetők azoknál az alkotóknál, akik autodidaktaként indultak és azoknál is akik művészeti iskolákban művelődtek ki. A kortárs afrikai művészet a tradicionális, eredeti törzsi kultúra felől lassabban és később ugyan, de kimozdult ugyanúgy, mint a világ legtöbb kultúrájában már hasonló folyamatként mozdult el az alkotóművészet a népi hagyományoktól. Keresik az afrikai alkotók az utakat, ami nehéz és szövevényes, sok zsákutcával és csapdával, amilyen a ’tourist art’ is. Fontos, mint megélhetés, de a piac által túl drasztikusan befolyásolt, ezért az alkotói szabadság sokszor sérül, önként visszavonul vagy kényszerűségből az éppen aktuális „divat” igényeit szolgálja ki.

Ugyanakkor minden nemzet és kultúra csak a saját történetének, hagyományainak és erőfeszítéseinek folytonosságában képes fejlődésre. Egy ilyen kreatív erőfeszítésnek tekinthető a tingatinga iskola, amelyből kiemelendők azok a képek, alkotók, akik a szuahéli, tanzániai kultúra vagy a tingatinga hagyomány nyomdokain azokat megújítva megőrzésén fáradoznak. A témák ismétlődnek ugyan, ahogy a tradicionális/néprajzi művészet is tele van ismétlésekkel, amik végül a motívumok letisztulásához, a formák kikristályosodásához vezetnek.

Az ismétlődő, kikristályosodott motívumvilág így őrzi a hagyomány által továbbvitt ’vizualitás’ üzenetét, amely sokszor öntudatlanul hordozza szimbólumokon keresztül a folytonosságot az ősökkel.

Epilóg

A Magyarországon már hat alkalommal bemutatásra kerülő tingatinga festészeti válogatás sokfelől érkező együttműködések eredménye. A KIKOA Art/ Magyarország és a Compass Communication Company Ltd. /Tanzania 2008 júliusában Tanzániában folytatta és bontakoztatta ki azt az együttműködést, amely a Tingatinga Arts Cooperative Society művészeivel 2007 novemberében elindult.

A festők nemcsak a 2008 márciusában megnyílt első Tingatinga kiállítás katalógusait, hanem a kiállításról készült fotókat és a megnyitó hangulatát felidéző képsorokat is végignézték velünk Dar-es-Salaamban. Ez az újra átélt közös öröm egyrészt inspirálta őket új, kifejezetten az új válogatás számára készült alkotások elkészítésére, másrészt erősítette bennük a sikernek egyfajta különleges érzését, azzal hogy látták és a vendégkönyv fénymásolatából fordított vélemények felolvasása során hallhatták, hogy valóban ismeretlen emberek sokasága fordult mely érdeklődéssel és csodálattal az általuk készített művek felé.

Ugyanezen a nyáron született meg egy új együttműködés, amely lehetőséget adott nemcsak arra, hogy a világról és a tanzániai kultúráról hasonlóan és élményszerűen gondolkozó emberek találkozzanak, hanem arra is, hogy a tingatinga képek és irányzat bemutatása egy újfajta értékkel együtt folytatódjon. Ezek az értékek a Comitas Pedagógiai-Antropológiai Egyesület által nyújtott foglalkozások, előadások, kerek-asztal beszélgetések és múzeumpedagógiai alkalmak során kerülnek a nagyközönség elé. Mindez szemléletet formálhat, és segítséget adhat ahhoz, hogy sokszor csak a társadalom mélyebb ismeretével együtt értelmezhető kultúra felé egy új, nyitottabb módon forduljunk.

FORRÁSMUNKÁK

- CIDOSA, MARIA (2005): *Tingatinga Art as Part of Tanzanian Culture*. Tingatinga, Mture Educational P.L.
- ENWONWU, BEN (2000): The Problems of The African Artist Today. Ijele: Art Journal of African World.
- IBOS, É. (2008): Baobab művésztelep. <http://kultura.hu/main.php?folderID=1174&articleID=267323&ctag=articlelist&iid=1> (2008).
- KAPUSCINSKI, RYSRARD (1999): Lapidárium V. Ford: Szenyán Erzsébet. Széphalom Könyvműhely.
- KENNEDY, JEAN (1992): *New Currents, Ancient Rivers: Contemporary African Artists in a Generation of Change*. Smithsonian Institution Press.
- MWASANGA, PHILEMON (2005): *The Spectacular Rise of Edward Saidi Tingatinga*. Tingatinga, Mture Educational P.L.
- NESJE, PERNILLE (2004): *Tingatinga Art in Tanzania*. Postamble 1.
- SAHLSTRÖM, BERIT (1998): *Between tradition and tourism : Tingatinga and his followers*. Art Bin.

JEGYZETEK

- ¹ Szuahéli kultúra: A suzahéli kelet-afrikai nép, tagjai főképp Tanzániában, Kenya indiai-óceáni parti régiójában és szigetein, illetve Mozambik északi részében élnek. A suzahéli

etnikum a kelet-afrikai partvidék eredeti bantu őslakosságából származik, amely régészek szerint már az első évezred kezdete felé itt élhetett. A 7. és a 8. században sok arab, perzsa és egyéb bevándorló érkezett ezekre a területekre, akik beolvadtak az itt élők közé, nyomokat hagyva nyelvükön és kultúrájukon.

- 2 Horror vacui: az üresség félelme: a képzőművészetekben a rendelkezésre álló tér, képfelület teljes kitöltése. Ha a figurális ábrázolás üres helyet hagy, azt ilyenkor ornamentális (díszítő jellegű) motívumokkal fedik be.
- 3 Makonde szobrászat: A művészetet faragott nyaktámaszok, fatálak, festett pajzsok és más díszített használati tárgyak képviselik. Szobrokkal és maszkokkal csak Tanzániában élő makondéknál találkozhatunk. A faragványok stílusa naturalisztikus.
- 4 „Big five”: az öt nagy afrikai állat: oroszlán, orrszarvú, zebra, elefánt, zsiráf.
- 5 „People in village”: a falusi élet hétköznapijaival foglalkozó képek.
- 6 „Shetani”: szuahéli nyelven: a lélek.
- 7 „Historical”: a történelem nagyobb eseményeit ábrázoló képek, a gyarmatosítás idejétől egészen a napi társadalmi eseményekig.

MOHAMEDI WASIA CHARINDA: SHETANI
BICIKLIZOMÁNC VÁSZNON / BYCICLE PAINT ON CANVAS, 100×78 CM, 2007

ABDUL MKURA:
ORRSZARVÚ / RHINO
BICIKLIZOMÁNC VÁSZON
BYCICLE PAINT ON CANVAS
60×60 CM, 2007

DAUDI E.S. TINGATINGA:
OROSZLÁN / LION
BICIKLIZOMÁNC VÁSZON
BYCICLE PAINT ON CANVAS
40×30 CM, 2007